

ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Γενικά

Η έρευνα

Προκειμένου να διερευνηθεί το φαινόμενο της διαρροής από το γυμνάσιο των μαθητών της μειονότητας και να εντοπιστούν οι παράγοντες που το καθορίζουν, οργανώθηκε έρευνα η οποία κατέγραψε αναλυτικά τη σχολική πορεία και την επίδοση των εγγεγραμμένων στο γυμνάσιο μειονοτικών μαθητών κατά την πενταετία 1997-2002. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο μέσω του οποίου καταγράφηκαν τα ατομικά χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, γεωγραφική προέλευση, δημοτικό σχολείο αποφοίτησης) καθώς και τα χαρακτηριστικά της φοίτησης των μαθητών (προαγωγή στην επόμενη τάξη, επανάληψη τάξης ή εγκατάλειψη του σχολείου, μετεγγραφές και επίδοση στα μαθήματα).

Τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν 3 γενιές μαθητών, δηλαδή οι μαθητές της μειονότητας που ήταν γραμμένοι μόνο στην Α΄ γυμνασίου (ανεξάρτητα από το αν αυτή η εγγραφή είναι η πρώτη ή όχι) κατά τα σχολικά έτη: 1997-98, 1999-00, 2001-02. Η έρευνα δεν εξέτασε το σύνολο των εγγεγραμμένων μειονοτικών μαθητών και στις τρεις τάξεις του γυμνασίου μια δεδομένη σχολική χρονιά, γιατί ο στόχος δεν ήταν η στατική αποτύπωση της εικόνας. Αντίθετα υιοθετήθηκε μια πιο δυναμική προοπτική, η οποία επέτρεψε την ανασύνθεση των χαρακτηριστικών της σχολικής πορείας ξεχωριστά για κάθε γενιά μαθητών (ποιοι και πόσοι ολοκληρώνουν κανονικά το γυμνάσιο σε 3 χρόνια, ποιοι και πόσοι αποφοιτούν με καθυστέρηση ή εγκαταλείπουν κλπ). Το σύνολο των εγγεγραμμένων στην Α΄ γυμνασίου κάθε χρονιάς περιλαμβάνει μαθητές κανονικά εγγεγραμμένους για πρώτη φορά, άλλους που επαναλαμβάνουν την τάξη καθώς και μαθητές εγγεγραμμένους που δεν φοιτούν. Ο τρόπος συλλογής των δεδομένων δίνει τη δυνατότητα να μελετηθούν ξεχωριστά αυτές οι κατηγορίες. Η επιλογή να γίνει αναλυτική καταγραφή των δεδομένων για τρεις διαδοχικές χρονιές, εξυπηρετεί την ανάγκη να διερευνηθεί το ζήτημα σε σχετικό βάθος χρόνου. Παρά το γεγονός ότι το εξεταζόμενο διάστημα της πενταετίας 1997-2002 είναι μικρό, μια τέτοια θεώρηση έχει ιδιαίτερη σημασία, γιατί, εκτός από την ανάδειξη του προβλήματος, επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις δυναμικές που διαγράφονται.

Η έρευνα έγινε κατά το σχολικό έτος 2002-03 και είχε το χαρακτήρα καθολικής απογραφής, συγκέντρωσε δηλαδή στοιχεία για το σύνολο των εγγεγραμμένων κατά τα σχολικά έτη 1997-98, 1999-00, 2001-02 μειονοτικών μαθητών στην Α΄ τάξη των δημοσίων γυμνασίων των νομών Ξάνθης και Ροδόπης, καθώς και των μειονοτικών γυμνασίων Ξάνθης και Κομοτηνής και των ιεροσπουδαστηρίων Εχίνου και Κομοτηνής. Η συλλογή των δεδομένων έγινε από τα στοιχεία του μητρώου μαθητών κάθε σχολείου, με βάση τα οποία συμπληρώθηκαν ανώνυμα τα ερωτηματολόγια, ένα ανά εγγεγραμμένο μαθητή. Συνολικά συμπληρώθηκαν 4.259 ερωτηματολόγια.

Συνεργάτες

Επιστ. Υπεύθυνη: Νέλλη Ασκούνη, Κοινωνιολόγος της εκπ/σης Επίκουρη καθηγήτρια, Παν. Αθηνών

Συνεργάτες

Γιώργος Σταμέλος, Αναπληρωτής Καθηγητής Εκπ/κής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Χριστίνα Φαρμάκη, ψυχολόγος, με μεταπτυχιακή ειδίκευση στην Αναπτυξιακή Ψυχολογία

Έμη Παπαναστασίου, εκπ/κός Α/βάθμιας εκπ/σης, με μεταπτυχιακή ειδίκευση στην Ειδική Αγωγή

Σεβάλ Οσμάνογλου, εκπαιδευτικός Α/βάθμιας εκπαίδευσης

Κασσιανή Διονυσοπούλου, εκπαιδευτικός Α/βάθμιας εκπαίδευσης, με μεταπτυχιακή ειδίκευση στην Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης

Παρασκευή Δεληκάρη, εκπ/κός Δ.Ε., υπ. διδάκτωρ στο Παν. Αθηνών

Λευτέρης Αλβανιτόπουλος, φοιτητής

Τα δεδομένα

Φοίτηση στο γυμνάσιο / αποφοίτηση μειονοτικών μαθητών ανά φύλο και νομό (Πόσοι από τους μαθητές που τελειώνουν το μειονοτικό δημοτικό το έτος 1996-97 εγγράφονται στο γυμνάσιο, φοιτούν και έχουν αποφοιτήσει μέχρι σήμερα) Μετάβαση στο γυμνάσιο και φοίτηση δύο γενιών μαθητών. Κατανομή ανά φύλο (Νομοί Ξάνθης και Ροδόπης)

Α) Μαθητές που τελειώνουν το μειονοτικό δημοτικό το έτος 1996-97

	Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο
Μαθητές Στ δημοτικού το 1996-97	633	580	1213
Γράφονται στην Α γυμνασίου το 1997-98	617	338	955
Φοιτούν στην Α γυμνασίου το 1997-98	472	74,6%	30,5%
Έχουν αποφοιτήσει μέχρι το 2002-03	292	177	649
	46,1%	22,2%	53,5%
			34,7%

(Πόσοι από τους μαθητές που τελειώνουν το μειονοτικό δημοτικό το έτος 2000-01 εγγράφονται στο γυμνάσιο και φοιτούν κατά τη στιγμή της έρευνας)

Β) Μαθητές που τελειώνουν το μειονοτικό δημοτικό το έτος 2000-01

Μαθητές Στ δημοτικού το 2000-01	530	520	1050
Γράφονται στην Α γυμνασίου το 2001-02	659	449	1108
Φοιτούν στην Α γυμνασίου το 2001-02	503	319	822
	94,9%	61,3%	78,3%

Τα ποσοστά έχουν υπολογιστεί επί του αριθμού των μαθητών της Στ' τάξης των μειονοτικών δημοτικών σχολείων

Βασικά Συμπεράσματα

Το μέγεθος του προβλήματος

Η μαθητική διαρροή στο επίπεδο του γυμνασίου είναι πολύ μεγάλη την περίοδο που εξετάζουμε. Από τους μαθητές και τις μαθήτριες που αποφοίτησαν από το δημοτικό το έτος 1996-97 έχει πάρει απολυτήριο γυμνασίου, έστω και με καθυστέρηση, μόνο ένα ποσοστό 35% περίπου. Η σχολική διαρροή πλήττει κυρίως τα κορίτσια, μεγάλο ποσοστό των οποίων δεν γράφεται καθόλου στο γυμνάσιο. Από τα κορίτσια που αποφοίτησαν από το δημοτικό το έτος 1996-97 μόνο 1 στα 5 (22,2%) κατάφερε να ολοκληρώσει τη γυμνασιακή τριετία, ενώ 7 στα 10 εγκατέλειψαν το σχολείο στο τέλος του δημοτικού και δεν φοίτησαν καθόλου στο γυμνάσιο.

Η θετική προοπτική

Η κατάσταση βελτιώνεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς. Σε διάστημα μόνο πέντε χρόνων, από το 1997 μέχρι το 2002, παρατηρείται θεαματική αύξηση της πρόσβασης στο γυμνάσιο (η διαρροή των κοριτσιών μειώνεται κατά 50%), και μια μικρή, αλλά σημαντική βελτίωση της επίδοσης στα μαθήματα. Η ταχύτητα των αλλαγών αποτελεί από μόνη της σημαντικό κοινωνιολογικό εύρημα.

Σχετικές δημοσιεύσεις

Ασκούνη Ν., Σταμέλος Γ. (2004), Φοίτηση στο γυμνάσιο και σχολική διαρροή των Μουσουλμανοπαίδων, αδημοσίευτη έκθεση στο πλαίσιο του Προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων 2002-04, Αθήνα. Ασκούνη Ν., (2006) Η εκπαίδευση της μειονότητας στη Θράκη. Από το περιθώριο στην προοπτική της κοινωνικής ένταξης, Αλεξάνδρεια, Αθήνα.